

TEENWOORDIGHEIDSVORM

Van	
Voorletters	
Studentenommer	
Lokaal	

ALGEMENE INSTRUKSIES

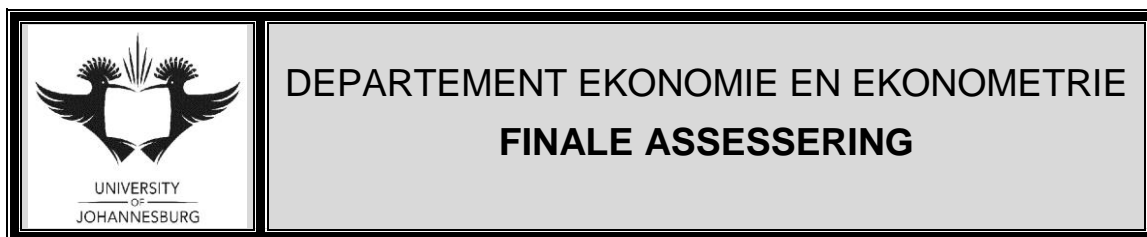
1. **Moet nie die kraampie verwyder nie – handig die vraestel as ‘n geheel in.**
2. **Verwyder slegs die boonste bladsy (hierdie bladsy). Die toesighouers sal dit gedurende die sessie by jou afhaal.**
3. **Maak seker dat jou vraestel 12 genommerde bladsye het.**

ECO 100

Finale assessering November 2015

Skryf jou studentenommer hier neer in geval enige bladsye loskom:

Module: Ekonomie 100
Datum: 7 November 2015
Punte: 100
Tyd: 2 ure
Assessore: Prof G van Zyl, Prof L Greyling
Moderator: Dr Kotie Viljoen

1. Die vraestel bestaan uit 12 bladsye.
2. Geruislose sakrekenaars mag gebruik word.
3. Beantwoord al die vrae.

Van																			
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Voorletters			
-------------	--	--	--

Studentenommer											
Selfoon nommer											

	Punte	Totaal	Audit
V1.1		4	
V1.2		6	
V1.3		5	
V2.1		12	
V2.2		4	
V2.3		3	
V2.4		3	
V2.5		3	
V3.1		5	
V3.2		3	
V4.1		7	
V4.2		20	
V5.1		6	
V5.2		7	
V 5.3		4	
V 5.4		8	

Totale punte /100		Oudit punt	
----------------------------------	--	-----------------------	--

Skryf jou studentenommer neer in geval dat die bladsye loskom:

_____

VRAAG 1: Geld & rentekoerse [15]

1.1 Veronderstel dat die reserwe-vereiste 5% is, die huidige repo-koers is 7%, die maksimum M3 geldvoorraad wat in die stelsel geskep kan word R200bn is en dat die vraag-na-geld uitgedruk kan word as :

$$i = 20 - 0.05M_d. \quad (4)$$

Bereken die volgende:

Taak	Antwoord
Die geldvermenigvuldiger.	
Mo (monetêre basis).	
Totale waarde van die vraag-na-geld.	
Wat sal die totale vraag-na-geld wees as die repo-koers na 8% verhoog word?	

1.2 Veronderstel dat dit die doelwit van die SARB is om die groei in kredietskepping in die geld & finansiële markte te beperk. Die SARB het besluit om die ope-mark transaksie instrument aan te wend om in sy doel te slaag. Verduidelik hoe die SARB hierdie instrument sal aanwend, die impak op die markprys van die finansiële instrument & op die opbrengskoerse (yields) en hoe die transmissie-meganisme in hierdie geval sal werk. (6)

Taak	Antwoord
Aksie geneem op die ope-mark.	
Impak op markpryse & opbrengskoerse (yields) van die finansiële instrumente.	
Transmissie-meganisme.	

1.3 Illustreer met 'n ten-volle benoemde figuur wat met die skepping van kredietgeld sal gebeur wanneer die SARB die repokoers verlaag. (Doen al jou verduidelikings op die figuur). (5)

Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

VRAAG 2: INTERNASIONALE HANDEL [25]

- 2.1 Veronderstel dat lande A en B beide produkte X en Y produseer. Veronderstel dat beide lande 500 ure per maand beskikbaar het om die twee soorte produkte te kan produseer. Die maksimum eenhede van die twee soorte produkte wat land A per maand kan produseer is onderskeidelik 2000 eenhede van produk X en 1000 eenhede van produk Y. Die maksimum eenhede van die twee produkte wat land B maandeliks kan produseer is onderskeidelik 1000 eenhede van produk X en 400 eenhede van produk Y. Voltooi die volgende tabel en beantwoord die vrae wat volg. (12)

Veronderstel die volgende maandelikse produksie- en verbruik patrone (in eenhede) voordat handel plaasvind.

Lande	Produk X	Produk Y
A	1400	250
B	200	50

Veronderstel dat die prysverhouding 1:1 is en dat die twee lande 300 eenhede van produk X vir 300 eenhede van produk Y wil verhandel.

Bereken/bepaal die volgende:

Land	Ure wat dit neem om 1 eenheid van die produk te produseer	
	X	Y
A		
B		

Bereken/bepaal die volgende:

1. Wat is die geleentheidskoste van 1 eenheid van produk X in land A?	
2. Wat is die geleentheidskoste van 1 eenheid van produk X in land B?	
3. Wat is die geleentheidskoste van 1 eenheid van produk Y in land A?	
4. Wat is die geleentheidskoste van 1 eenheid van produk Y in land B?	
5. In watter een van die twee produkte behoort land A in te spesialiseer?	
6. In watter een van die twee produkte behoort land B in te spesialiseer?	
7. Wat is die nuwe verbruik patroon in land A?	
8. Wat is die handels-winste vir land A?	
9. Wat is die nuwe verbruik patroon in land B?	
10. Wat is die handels-winste vir land B?	

Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

2.2 Verduidelik kortliks die kriteria wat normaalweg toegepas word indien dit die oogmerk van buitelandse beleggers is wanneer hulle op markte (market seeking) of hulpbronne (resource seeking) fokus. (4)

Markte (Market-seeking):

Hulpbronne (Resource-seeking):

2.3 Veronderstel die volgende tabel en gebruik die RCA-index om die tabel te voltooi. (3)

		Produk X	Produk Y
Wêreld uitvoere	\$2000 trillion	\$50 trillion	\$10 trillion
Land se uitvoere	\$20 trillion	\$5 trillion	\$1 trillion
Land se deel van uitvoere			
RCA index			

2.4 Veronderstel dat jy huidiglik in New Zealand is en dat jy 1000 New Zealand dollar (NZ-dollar) op All Black rugby ondersteuner klerasie wil spandeer. Die huidige SA rand/US Dollar wisselkoers is 12.65/1\$ en die NZ-dollar/ US Dollar wisselkoers is 2.50NZ-dollar/1\$. Bereken die SA rand ekwivalent vir die klerasie (toon al jou berekeninge). (3)

Berekeninge:

Finale Antwoord:

2.5 Veronderstel die volgende wisselkoerse:

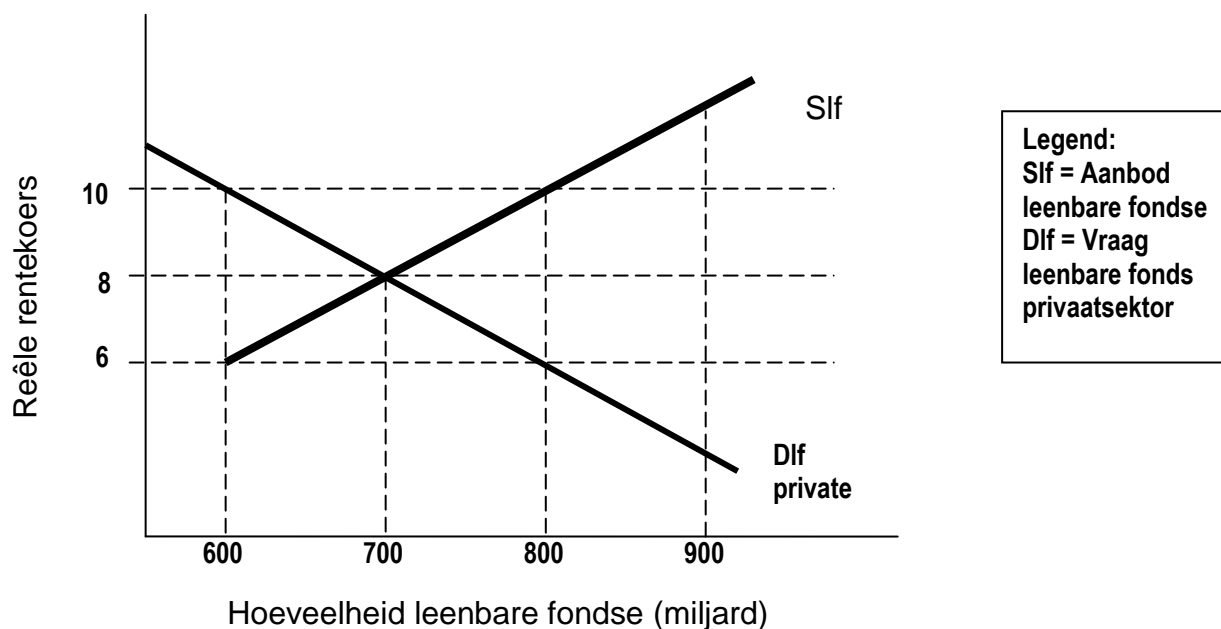
R12.65/1\$ (SA rand/US dollar); £0.50/1\$ (UK pound/US dollar); R19.25/1£ (SA rand/UK pound).

Jy het R126500 tot jou beskikking om mee te spekulêr. Toon aan hoe jy die beginsel van kruis-koers arbitrage gaan toepas om wins te genereer. (Toon al jou berekeninge). (3)

Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

VRAAG 3: OWERHEID [8]

- 3.1 Uitbreidende fiskale beleid verhoog totale vraag en veroorsaak 'n verandering in die begroting na 'n tekort. Aanvaar die tekortbesteding van R200 miljard word gefinansier deur lenings. Maak gebruik van 'n leenbare fondse model en illustreer en analyseer die impak van die uitbreidende fiskale beleid op die res van die ekonomie. (5)

Bespreking:

- a) Maak gebruik van die figuur en pas die leenbare fonds model aan om die vraag van die owerheid te inkorporeer. Benoem die nuwe kurwe duidelik en toon aan en benoem die nuwe ewewigswaardes. (2)
- b) Voorsien 'n kortlikse bespreking van die impak van die lening deur die owerheid op rentekoerse, die hoeveelheid leenbare fondse en die impak op die privaatsektor. (3)

- 3.2 Noem drie bronne beskikbaar vir die finansiering van 'n begrotingstekort en toon aan die impak op die ekonomie. (3)

- a)
- b)
- c)

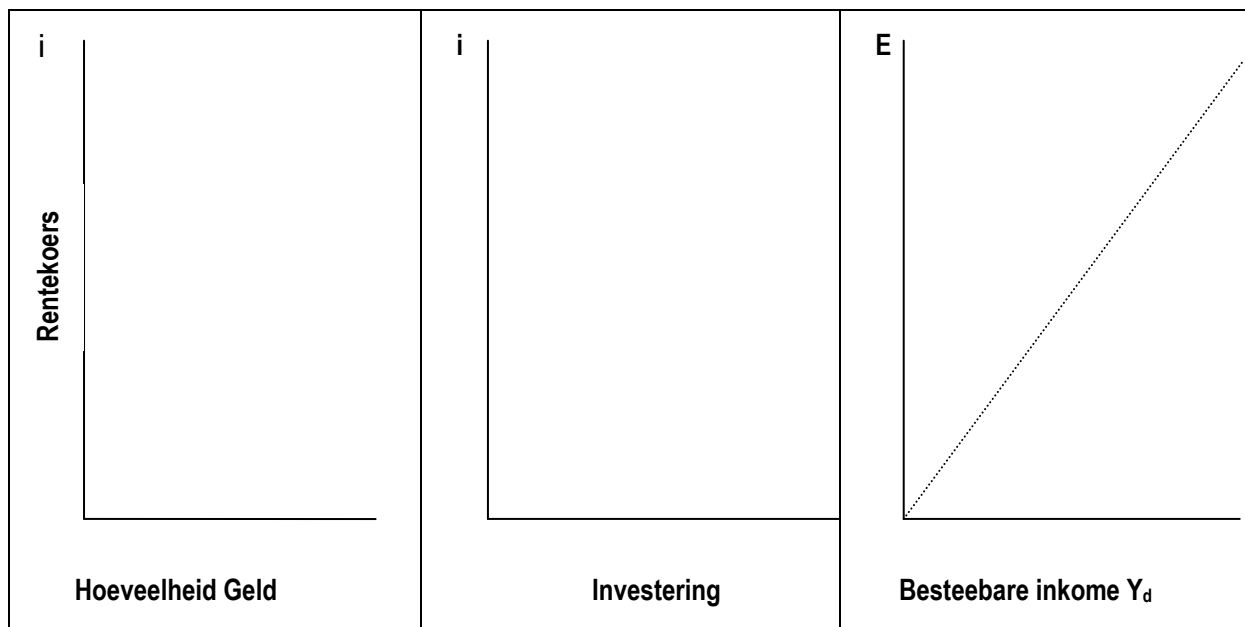
Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

VRAAG 4: KEYNESIAANSE MODEL [27]

4.1 Maak gebruik van die diagram voorsien en ontleed grafies en verduidelik volledig hoe oormatige owerheidsbesteding uiteindelik verdringing sal veroorsaak. Onderskei duidelik tussen die primêre en sekondêre impakte in die diagramme en voorsien 'n volledige verduideliking.

Wenk:

Benoem die diagramme duidelik en maak gebruik van pyltjies om rigting van verandering en veranderings aan te dui.
(7)

Verduideliking:

Primêre effek:

Sekondêre effek:

Skryf jou studentenommer neer in geval dat die bladsye loskom:

4.2 Maak gebruik van die tabel en beantwoord die volgende vrae:

Periode	Reële BBP	C	I	G	X- M	Totale besteding (sien c)
1	3000	2500	260	300	70	
2	3100	2580	260	300	70	
3	3200	2660	260	300	70	
4	3300	2740	260	300	70	
5	3400	2820	260	300	70	

Waar:

$$Y = C + I + G + X - Z$$

C is Private Huishoudelike Verbruiksbesteding, I is Investering, G is Owerheidsbesteding en $X - Z$ is netto uitvoer.

a) Bepaal die marginale verbruiksgeneigdheid. Gebruik die volgende formule: (1)

$$\Delta C / \Delta GDP$$

b) Bepaal die bestedingsvermenigvuldiger en die outonome belastingvermenigvuldiger. Voorsien die formules in beide gevalle. (4)

Bestedingsvermenigvuldiger:

Belastingvermenigvuldiger:

c) Gebruik die inligting in die tabel en bereken die outonome verbruiksbesteding (2)

d) Bereken die ewewigsinkomevlak in die ekonomie. (2)

Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

- e) Bereken die gemiddelde ekonomiese groeikoers in die ekonomie oor die hele tydspanne. Rond-af na twee desimale punte. (2)
- f) Is hierdie 'n ekonomie wat ontsaai of spaar? Motiveer jou antwoord mbv empiriese inligting. (1)
- g) Verduidelik die soort beleidsinmenging wat deur die owerheid geïmplementeer kan word om die ekonomie na ewewig te stuur in periode 5. Bereken ook die bedrag benodig. (Toon alle berekenings) (5)
- h) Veronderstel die owerheid besluit om 'n belastingkoers van 10% in te stel. Bereken die impak van die belastinglading op die ekonomie, met gebruikmaking van die oorspronklike data en deur 'n vergelyking met die ewewigstoestand in (g). (3)

VRAAG 5: BELEIDSINTEGRERING [25]

- 5.1** Voltooi die volgende tabel waarin die ekonomiese verwantskappe met 'n **surplus op die lopende rekening van die betalingsbalans** aangetoon word. Maak 'n kruis in korrekte blok m.b.t. elkeen van die onderstaande veranderlikes. (6)

i	$X = Z^*$	$X > Z$	$X < Z$
ii	Finansiële rekening tekort	Finansiële rekening surplus	Finansiële rekening onveranderd
iii	Kapitaal Invloei	Kapitaal Uitvloei	Kapitaal vloei onveranderd
iv	Rentekoerse toename	Rentekoerse afname	Rentekoerse onveranderd
v	Rand appresieer	Rand depresieer	Rand onveranderd
vi	Investering toename	Investering afname	Investering onveranderd

- 5.2** **Uitbreidende monetêre beleid** word geïmplementeer deur die Suid-Afrikaanse Reserwebank ten einde 'n resessie te vermy. Bepaal die rigting van verandering in die veranderlikes na die monetêre beleidsbesluit. Merk die keuse met 'n X. (7)

	Veranderlike	Rigting van Verandering		
i	Geldvoorraad	Toename	Afname	Geen verandering
ii	Rentekoerse	Toename	Afname	Geen verandering
iii	Waarde van geldeenheid	Appresieer	Depresieer	Geen verandering
iv	Hoeveelheid uitvoer	Toename	Afname	Geen verandering
v	Hoeveelheid invoer	Toename	Afname	Geen verandering
vi	Handelsbalans van BoP	Beweeg na surplus	Beweeg na tekort	Geen verandering
vii	Kapitaalrekening van BoP	Beweeg na surplus	Beweeg na tekort	geen verandering

Skryf jou studentenummer neer in geval dat die bladsye loskom:

- 5.3** Voorsien 'n verduideliking vir die verskil tussen 'n korttermyn- en langtermyn totale aanbodkromme. Dui die verskil aan in 'n diagram. (4)

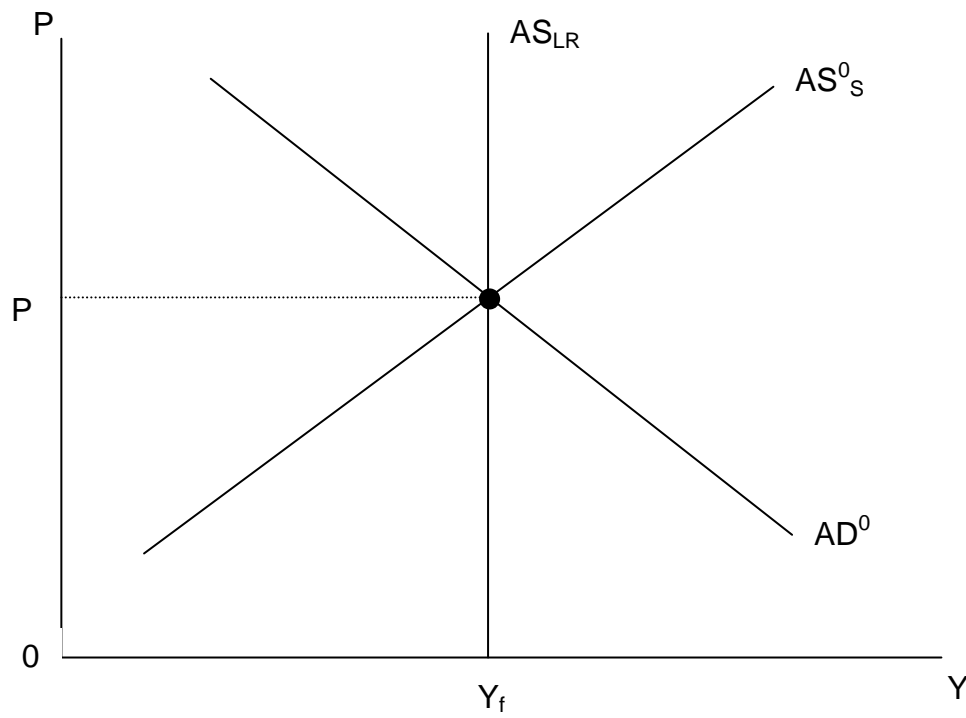

Verduideliking:

Skryf jou studentenommer neer in geval dat die bladsye loskom:

- 5.4** Verduidelik die impak van 'n elektrisiteitstekort op die Suid-Afrikaanse ekonomie met gebruikmaking van 'n AD-AS model. Benoem al die kurwes volledig. (8)

Verduideliking:

Korttermyn:

Langtermyn:

Skryf jou studentenommer neer in geval dat die bladsye loskom:

_____